

1 Algemeen

1.1 Inleiding

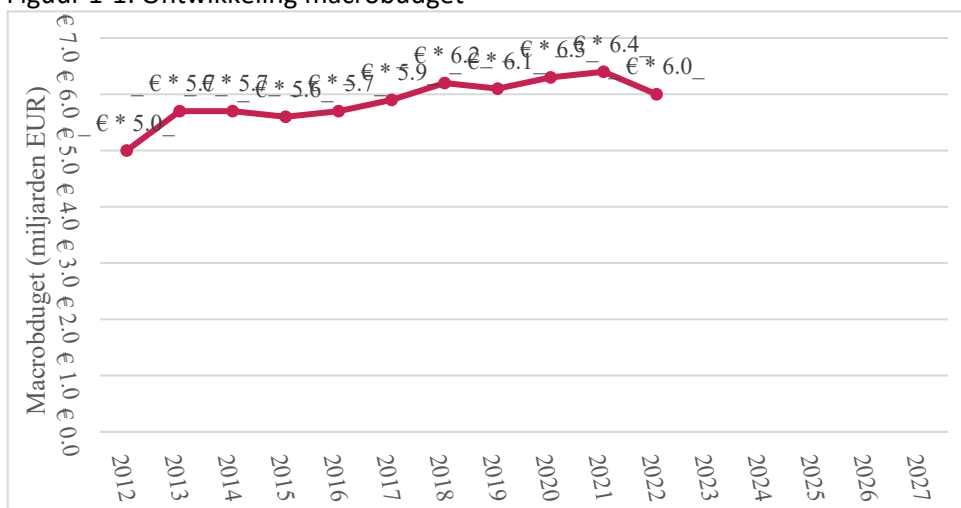
Recentelijk is het Voorlopig budget voor de bijstand bekend geworden voor het jaar 2023. Kleine gemeenten worden voor 100% historisch gebudgetteerd. Kleine gemeenten zijn gemeenten met 15.000 inwoners of minder. Het nieuwe budget voor Laren is . De budgetmutatie voor Laren is -€ 157.012. In deze rapportage worden de mutaties in het budget nader toegelicht en geanalyseerd. Daarnaast worden ontwikkelingen in de verdeling van de BUIG-budgetten op hoofdlijnen bekeken.

1.2 Ontwikkeling macrobudget

Het macrobudget is van 2022 op 2023 gedaald met € 6,7 miljoen (0,11%). In 2022 was het definitieve macrobudget € 6.021,6 miljoen, in 2023 is het voorlopige macrobudget € 6.014,9 miljoen.

In de meest recente begroting van SZW stijgt het macrobudget tot € 6,7 mld. in 2027.

Figuur 1-1: Ontwikkeling macrobudget

In het macrobudget is nog geen rekening gehouden met het feit dat per 1 januari de uitkeringshoogte voor Participatiewetuitkeringen en Loonkostensubsidies (LKS) fors gaat stijgen, in lijn met de stijging van de minimumlonen. Dit budget zal bij definitief budget 2023 worden toegekend.

Het voorlopige macrobudget is gebaseerd op de realisaties van het voorgaande jaar, aangevuld met een voorspelling van de beleidseffecten en conjuncturele effecten. Belangrijke beleidseffecten zijn:

- De invoering van de Participatiewet waarmee de Wajong en de WSW zijn afgesloten zijn voor nieuwe instroom met arbeidsvermogen leidt in 2021 tot een toename van het aantal bijstandsuitkeringen met ongeveer 1,1 duizend uitkeringen.
- Vanaf 1 januari 2023 gaat de tijdelijke vrijlating van start voor mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken. In het macrobudget is dit als volume-effect verwerkt, het gaat om +1,1 duizend uitkeringen.
- Andere beleidswijzigingen die nog in 2023 doorwerken betreffen onder meer het gedragseffect van de afbouw van de hogere algemene heffingskorting (- 0,6 duizend) en het afschaffen van de IOAW (+1 duizend). Deze zaken zorgen per saldo voor een stijging van het aantal uitkeringen.

Per saldo stijgt het aantal uitkeringen vanwege beleidseffecten in 2023 met 2.909 uitkeringen.

De minder gunstige verwachte conjuncturele ontwikkeling heeft een negatief effect op het macrobudget. Per saldo gaat het om een daling van -7.741 bijstandsuitkeringen. Het voorlopige macrobudget wordt in de loop van het jaar in de nader voorlopige- en definitieve beschikkingen bijgesteld naar actuele informatie over de effecten van beleid, conjunctuur en prijs.

Het voorlopige macrobudget Loonkostensubsidies is gebaseerd op de realisaties van het jaar 2021, aangevuld met een voorspelling van de beleidseffecten. De uitgaven aan loonkostensubsidie nemen jaarlijks toe (beleidseffect) doordat de doelgroep van LKS sinds invoering van de Participatiewet ingroeit (€ 56,4 miljoen). De LKS-raming is ook hoger door de invoering van de nieuwe LKS financiering (€ 1,4 miljoen). De voorlopige raming voor 2023 van het aantal personen met een LKS-voorziening van SZW komt uit op 40.127, een stijging ten opzichte van de geraamde volumes in 2022 (34.000 personen).

1.3 Budgetverschuivingen

Voor het voorlopig budget worden onder andere de verwachte kans op bijstand, het aantal huishoudens per type, de normbedragen, en het macrobudget bijgewerkt. Dit leidt tot budgetmutaties die differentiëren per gemeente. Het voorlopig budget wordt in mei en september in de nader voorlopige- en definitieve beschikking bijgewerkt aan de hand van een bijstelling van het macrobudget.

Budgetverschuivingen naar grootteklasse

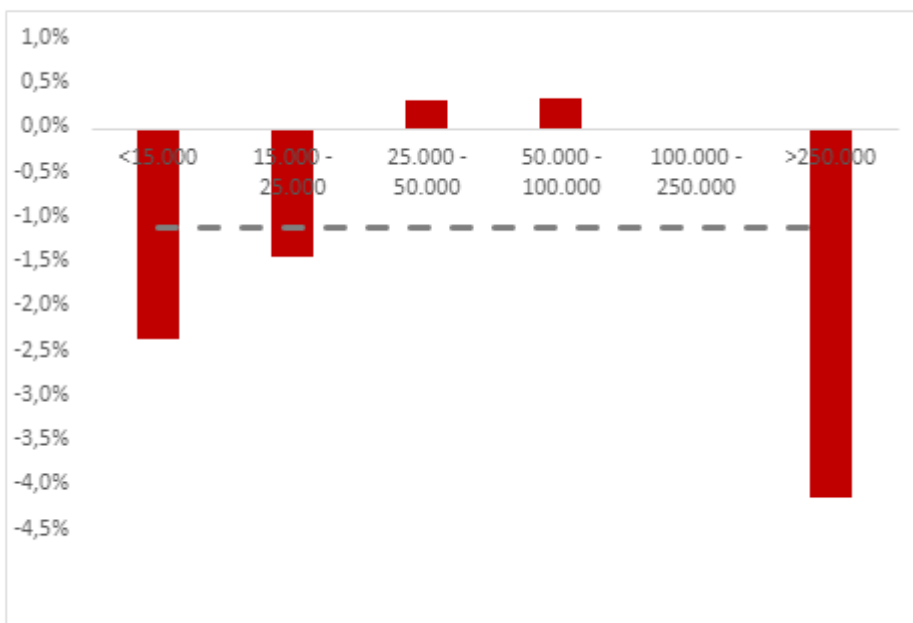
In Getoond wordt het procentuele verschil tussen het voorlopig budget 2023 en het definitieve budget 2022 Participatiewetuitkeringen.

De figuur laat zien dat het budget voor Participatiewetuitkeringen daalt in de kleinere gemeenten (-2,4% en -1,4% respectievelijk) en met name in de G4 (-4,1%). Het budget in middelgrote en grote niet-G4-gemeenten is gemiddeld gezien stabiel. Overall daalt het gemiddelde bijstandsbudget (macrobudget) met 1,1%, wat te zien is in de stippellijn.

Figuur 1-2 is de budgetverschuiving naar grootteklasse weergegeven. Getoond wordt het procentuele verschil tussen het voorlopig budget 2023 en het definitieve budget 2022 Participatiewetuitkeringen.

De figuur laat zien dat het budget voor Participatiewetuitkeringen daalt in de kleinere gemeenten (-2,4% en -1,4% respectievelijk) en met name in de G4 (-4,1%). Het budget in middelgrote en grote niet-G4-gemeenten is gemiddeld gezien stabiel. Overall daalt het gemiddelde bijstandsbudget (macrobudget) met 1,1%, wat te zien is in de stippellijn.

Figuur 1-2: Budgetverschuiving Participatiewetuitkeringen naar grootteklasse, 2023 -2022

De mutaties van het budget voor loonkostensubsidies is voor alle gemeenten gelijk aan de groei van het macrobudget, namelijk +18,1%. Dit komt doordat de budgetaandelen gelijk blijven tussen definitief budget 2022 en voorlopig budget 2023. Bij het nader voorlopig budget en het definitief budget 2023 vinden wel verschuivingen in het budgetaandeel LKS plaats.

Budgetmutaties regionaal

De onderstaande figuur toont de budgetmutaties per gemeente van het budget Participatiewetuitkeringen. De kaart toont in welke gemeenten het budget stijgt en in welke gemeente het budget daalt. Op het eerste gezicht valt op dat Drenthe en Noord-Groningen overwegend rood kleuren, net als de G4, in het bijzonder rond de metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Verder zien we in Zeeland en Limburgclusters van gemeenten met budgetstijgingen, net als in het oosten van Gelderland en Overijssel, en de Kop van Noord-Holland. Uit het rapport van SEO en Atlas (de 'makers' van het verdeelmodel) blijkt dat dit komt door de actualisatie van het regionale kenmerk "Werkend onder Niveau". Dit kenmerk is met name voor gemeenten dichtbij de Zuid-Hollandse kust en rond de stad Groningen sterk afgenomen (minder objectief budget), en terwijl het sterk is toegenomen in Zeeuws-Vlaanderen, Midden- en Zuid-Limburg en de regio Arnhem-Nijmegen (meer objectief budget). Dit is te zien in figuur 1-4.

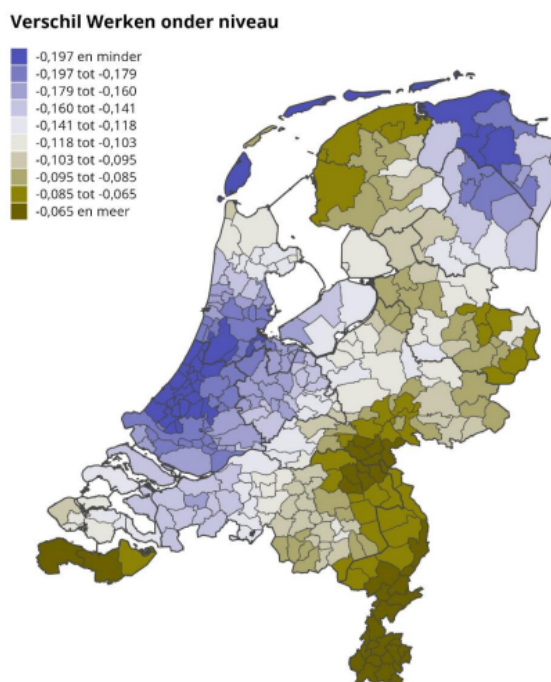
Figuur 1-3: Budgetmutaties 2021 – 2022 per gemeente (gecorrigeerd voor de stijging van het macrobudget¹)

¹ Gemeente Haaren wordt in 2021 gesplitst naar Tilburg, Vught, Oisterwijk en Boxtel. De het budget van Haaren is in deze grafiek verdeeld over deze gemeenten en Haaren staat als “nvt” opgenomen in de grafiek.

Figuur 1-4: Mutaties in het regiokenmerk Werken onder niveau, modeljaar 2023-2022

Figuur 4.5 Werken onder niveau neemt het sterkst af in de Randstad en in Groningen.

De figuur toont het verschil tussen Werken onder niveau van model 2022 en Werken onder niveau van model 2023, beide na actualisatie van de gegevens naar respectievelijk 1 januari 2020 en 1 januari 2021. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2021.
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

1.4 Mutaties voor gemeente Laren

Wat is er veranderd voor de gemeente Laren ten opzichte van de definitieve beschikking 2022? De belangrijkste bronnen van veranderingen voor kleine gemeente zijn het macrobudget, en het historisch bepaalde budget. Kleine gemeenten worden volledig historisch gebudgetteerd. Dit betekent dat het budget wordt bepaald door de gerealiseerde uitgaven in t-2, gecorrigeerd voor de ontwikkeling van het aantal huishoudens. Het is echter niet zo dat dat het budget voor kleine gemeenten constant is. Van jaar op jaar kunnen flinke fluctuaties optreden in het budget. Hoe de mutaties van het macrobudget en het historisch bepaald budget doorwerken in het budget voor de gemeente Laren is afgebeeld in Figuur 1-5. De totale budgetmutatie van Laren is -€ 157.012. Deze totale mutatie kan worden uitgesplitst naar de verschillende onderdelen, zoals weergegeven in de figuur (macrobudget, budgetaandeel, overige). De mutaties op deze onderdelen worden hieronder kort toegelicht.

Macrobudget

Het macrobudget is gedaald met -€ 6.704.238. Door deze daling neemt het budget voor Laren af met -€ 1.913.

Mutaties historisch bepaald budget

Het budgetaandeel bepaalt het bedrag dat een gemeente ontvangt uit het beschikbare macrobudget. Voor kleine gemeenten wordt het budget volledig bepaald door de historische uitgaven. Door een mutatie in het historisch bepaald aandeel verandert het budget voor Laren met

De historische uitgaven aan Loonkostensubsidies. Vergeleken met het definitief budget is er geen wijziging in het budgetaandeel LKS, aangezien de budgetaandelen voor beide deelbudgetten gebaseerd zijn op de netto uitgaven aan LKS in 2021. Het budgetaandeel wordt bij het nader voorlopig budget gebaseerd op de (tentatieve) realisaties LKS in 2022.

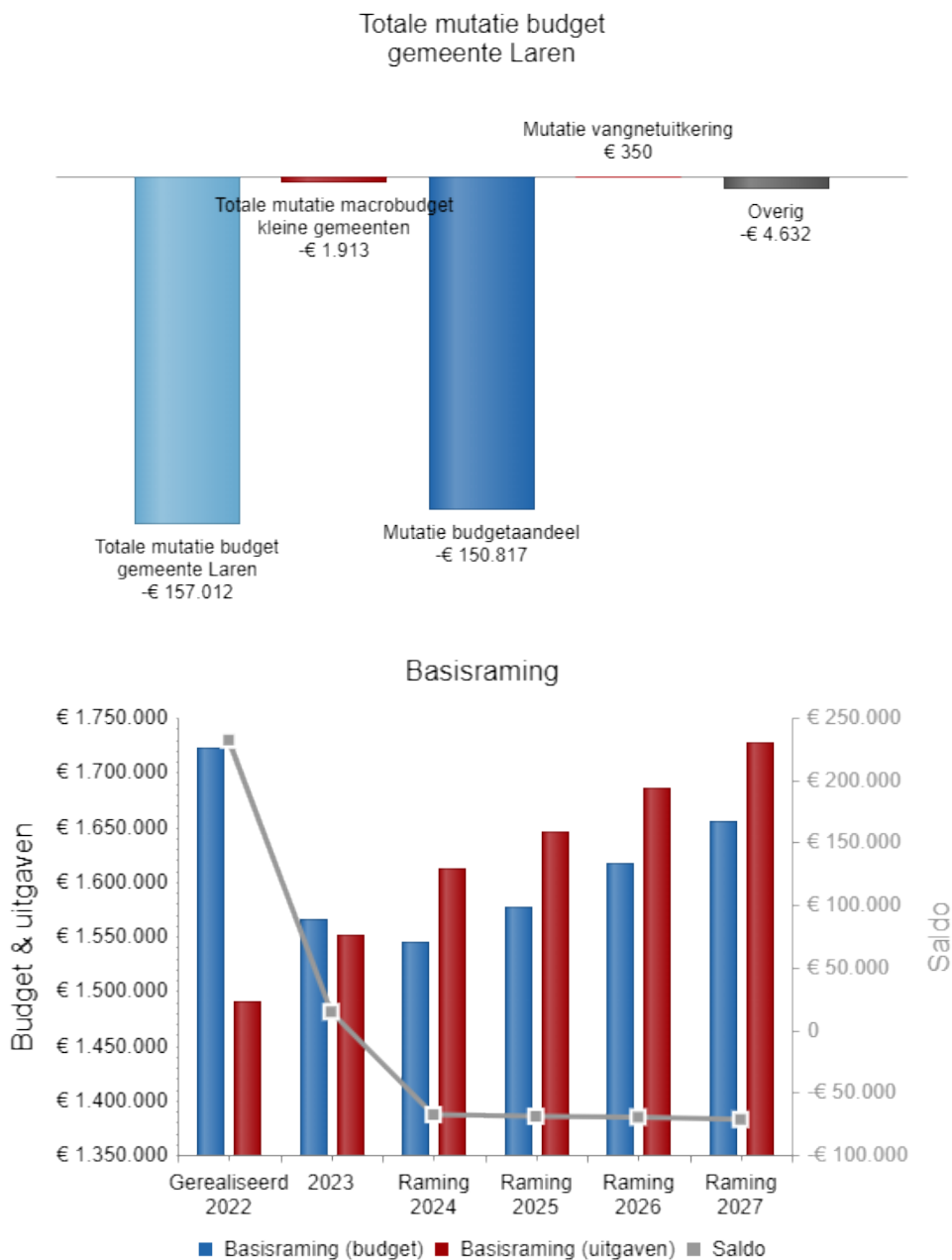
Uitname vangnetuitkering

In 2022 werd er € 2,4 miljoen van het macrobudget uitgenomen ten behoeve van de vangnetuitkering. In 2023 is dit € 1,2 miljoen. Door deze toename verandert het budget voor Laren met € 350.

Overige mutaties

Daarnaast zijn er nog overige mutaties (bijvoorbeeld de verdeling van het macrobudget over grote, middelgrote en kleine gemeenten), deze werken door in het uiteindelijke budget met -€ 4.632.

Figuur 1-5: Uitsplitsing budgetmutaties voor de gemeente Laren

2 Analyse budgetmutaties

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de mutaties in het BUIG-budget nader toegelicht. Hierbij wordt steeds gekeken hoe onderdelen in de systematiek van de budgettoedeling veranderen, en hoe deze veranderingen doorwerken in het uiteindelijke budget van Laren. De analyse start met een algemeen overzicht van de mutaties van de verschillende onderdelen. Dan volgt een analyse per onderdeel. De volgende onderdelen komen daarbij aan de orde:

- Mutaties in het macrobudget
- Mutaties in het objectief
- Mutaties in het macrobudget
- Mutaties in het historisch
- Overige mutaties

2.2 Mutaties op onderdelen

Het budget voor de BUIG kan veranderen door verschillende factoren. In Tabel 2-2 is de totale mutatie in het BUIG-budget voor Laren uitgesplitst naar deze factoren. De totale budgetmutatie voor Laren is -€ 157.012. Deze mutatie is als volgt opgebouwd:

- Door een daling van het macrobudget neemt het budget voor Laren af met -€ 1.913. In de tabel wordt deze toename verder uitgesplitst naar deelbudget (PW, IOAW, IOAZ, Bbz), en in een prijs en een volume component.
- Door een afname van het historisch berekend budget neemt het budget afmet -€ 150.817.
- Door de mutatie van de uitname voor de vangnetuitkering verandert het budget voor Laren met € 350.
- De rest van de mutatie komt door de post 'Overig' (hieronder valt bijvoorbeeld de mutatie die het gevolg is de veranderde verdeling van het macrobudget over grote, middelgrote en kleine gemeenten).

Tabel 2-1: Overzicht budgetmutatie²

Onderdeel	Doorwerking mutatie in budget
-----------	-------------------------------

Onderdeel	Doorwerking mutatie in budget
Totale mutatie budget Laren	-€ 157.012
Totale mutatie als gevolg van verandering macrobudget	-€ 1.913
Waarvan als gevolg van verandering in PW	€ 8.487
Waarvan volume PW	-€ 21.676
Waarvan prijs PW	€ 13.669
Waarvan als gevolg van verandering in LKS (gemeente aandeel o.b.v. macrobudget € 377.191.415)	€ 16.495
Waarvan als gevolg van verandering in IOAW	-€ 5.778
Waarvan volume IOAW	-€ 6.440
Waarvan prijs IOAW	€ 662
Waarvan als gevolg van verandering in IOAZ	€ 508
Waarvan volume IOAZ	€ 443
Waarvan prijs IOAZ	€ 65
Waarvan als gevolg van verandering in Bbz	-€ 5.130
Waarvan volume Bbz	-€ 3.350
Waarvan prijs Bbz	-€ 1.781
Mutatie als gevolg van verandering budgetaandeel	-€ 150.817
Vergunninghouders	n.v.t.
Budget Participatiewet en dak- en thuislozen en instellingbewoners	-€ 150.817
Loonkostensubsidie	€ 0
Mutatie als gevolg van verandering in uitname vangnetuitkering	€ 350
Overig	-€ 4.632

² De prijs- en volumecomponent van de Bbz is tussen 2016 en 2017 niet veranderd.

2.3 Ontwikkeling macrobudget

Het macrobudget is van 2022 op 2023 gestegen met € 61 mln. (1%). In 2022 was het definitieve macrobudget € 6,4 mld., in 2023 is het voorlopige macrobudget € 6,4 mld. (exclusief uitnamen COVID-19).

Tabel 2-2: Mutaties macrobudget

Deelbudget	Voorlopig	Definitief	Mutaties		
	2023	2022	Bedrag	Volum	Prij
	Bedrag	Bedrag	Bedrag	e	s
PW	€	€	-€	-4.827	€
	5.320.708.39	5.348.769.14	28.060.74		140
	6	2	6		
IOAW	€	€	-€	-1.442	€
	241.274.130	261.520.343	20.246.21		138
				3	
IOAZ	€ 29.585.146	€ 27.805.647	€	92	€
			1.779.498		137
Bbz (levensonderhoud startende zelfstandigen)	€ 46.137.123	€ 64.114.450	-€	-720	-€
			17.977.32		1.75
				7	8
Loonkostensubsidie	€	€	€		
	377.191.415	319.390.865	57.800.55		
				0	
Totaal macrobudget (incl. uitname vangnetuitkering en budget vergunninghouders)	€	€	-€		
	6.014.896.20	6.021.600.44	6.704.238		
	9	7			
Waarvan gereserveerd in verband met uit te keren incidentele aanvullende uitkeringen (IAU)	€ 1.244.383	€ 2.470.887	€		
			1.226.504		
Beschikbaar macrobudget na aftrek uitname vangnetuitkering	€	€	-€		
	6.013.651.82	6.019.129.56	5.477.734		
	6	0			

2.4 Mutatie historisch budget

Kleine gemeenten worden voor 100% historisch gebudgetteerd. Het historisch bepaald budget wordt berekend door de uitgaven in t-2 te corrigeren voor de ontwikkeling in het aantal huishoudens. Voor Laren zijn de mutaties in het historisch budget weergegeven in Tabel 2-3.

Tabel 2-3: Historisch budget

	2023	2022
Historisch budget	€ 1.478.282	€ 1.648.764
Historisch budgetaandeel	0,026 %	0,029 %

2.5 Overige mutaties

De overige mutaties zijn bijvoorbeeld veranderingen als gevolg van een verandering in de samenstelling van het bestand Nederlandse gemeenten naar gemeente grootte en daarmee samenhangend, het aantal gemeenten dat objectief wordt gebudgetteerd. De overige mutaties voor Laren leiden tot een budgetmutatie van -€ 4.632.

3 Beschikking

In dit hoofdstuk wordt de opbouw van de nieuwe beschikking van Laren uitgewerkt en toegelicht. Daarnaast wordt ook stilgestaan bij de systematiek van het BUIG-budget.

Historisch berekend budget

Het budget voor gemeenten met minder dan 15.000 inwoners wordt bepaald aan de hand van het historisch berekend budget. Om dit te berekenen worden de uitgaven voor de bijstand in jaar t-2 gecorrigeerd voor het actuele aantal huishoudens. Zo waren de bijstandsuitgaven voor Laren in 2021 € 1.580.870. In dat jaar waren er 2.945 in Laren. Op 1 januari 2022 was het aantal huishoudens 2.987. De gecorrigeerde lasten zijn € 1.603.416. Wanneer we het aandeel van de gemeente Laren in de totale gecorrigeerde lasten voor alle gemeenten leggen over het beschikbare macrobudget voor de reguliere verdeling, dan wordt het budget voor Laren € 1.478.282.

Berekening BUIG-budget

In Tabel 4-2 wordt de berekening van het uiteindelijke budget voor de BUIG uitgewerkt. Het BUIG-budget voor Laren is € 1.566.183.

Tabel 4-2: Berekening BUIG budget

Macrobudget

Beschikbaar macrobudget 2023 reguliere verdeling	€ A	6.013.651.826
Waarvan gereserveerd voor apart budget vergunninghouders	€ 0 B	
Beschikbaar macrobudget voor reguliere verdeling	€ C = A - B	5.636.460.411
Som van alle budgetten voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners	€ 156.831.247 AF = som[I] voor alle gemeenten	
Som van alle historisch verdeelde delen van de gemeentelijke budgetten	€ 413.384.435 AG = som[Q] voor alle gemeenten	
Deel van macrobudget voor de reguliere verdeling dat objectief wordt verdeeld	€ AH = C - AF - AG	5.066.244.728

Gemeentelijke lasten en correcties

Gemeentelijke lasten 2021	€ 1.580.870 J	
Aantal huishoudens 18-AOW op 1 januari 2021	2.945 K	
Gemeentelijke lasten per huishouden 18-AOW in 2021	€ 537 L = J / K	
Aantal huishoudens 18-AOW op 1 januari 2022	2.987 M	
Gemeentelijke lasten 2021 gecorrigeerd voor aantal huishoudens 18-AOW 1 januari 2022	€ 1.603.416 N = L * M	
Gecorrigeerde gemeentelijke lasten 2021 voor alle gemeenten samen	€ O = Som [N] voor alle gemeenten	6.113.575.002
Budgetaandeel op basis van gecorrigeerde gemeentelijke lasten 2021	0,026 % P = N / O	

Voorlopig budget 2023

Budgetaandeel in het totale macrobudget 2018	0,026 % U = (Q + T) / A	
Voorlopig budget 2023 van de gemeente Laren	€ 1.566.183 L+G	

